

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
20 Maiu st. v.
1 Iunie st. n.

Ese in fie-care dumineca.
Redacțiunea in
Közép-utca nr. 395.

Nr. 21.

ANUL XX.
1884.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$,
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

P o e s i i.

Rostite la banchetul „Junime” dat la 29 martie 1884 in
onôrea poetului V. Alecsandri.

Lui V. Alecsandri.

Ca și Horațiu cântat'ai fântâna Blanduziei,
Poet cu viers sonor;
Ca dânsul, nesecatâ fântâna poesiei
Ai dat l'al teu popor.
Ca și Horațiu, cu péna bogat' a fantasiei
Cântași plăceri și dor;
Ca și-al aprins'ai turbarea gecosici ...
Dar ș-un imens amor!

Poete, mereu curgâ fântâna ta bogată:
S'adape brazda țerii, stêrpită și uscatâ
Sub crivățul cel greu ...

O! maistre, încă 'n viață, ai tu de respălțire
Și gloriei ne 'nserate și sfânta nemurire
Dela poporul teu!

V. A. Ureche.

* * *

T o a s t

in onôrea poetului V. Alecsandri.

Poete și prietini! ... Acum când se respirâ
O caldâ veselie, aspir, la rândul meu,
Să umplu a mea cupâ, s'acord modesta-mi lirâ
Și 'n lauda-ți Poete, să cânt, să 'nchin, să béu!

Poete fericite! ... O lume te privesce
Și mândrâ 'ntinde mâna-i să 'ncingâ fruntea ta
Cu laurii ... Astâ lume cu drag își amintesce
C'ai desmerdat'o 'n cânturi ce nu se pot uitâ.

Poete neuitat! stâpân pe timp și spațiu,
Tu vei trăi cât lumea cu vecinicia ei;
Trăi-vei cât poetul nemuritor Horațiu
Ce l'am vădut deunăđi ... vădut cu ochii mei!

Poete! ... Nemurirea unitâ-i cu-al ten nume
Ș-a țî-o răpi, nu este in voia nimenui ...
Ș-acum, amici, sus cupa, sus cupa noastră 'n spume
Și s'o golim cu toții in ... nemurirea Lui!

Th. Sorhănescu.

Poetului Alecsandri.

O mare bard al gînteii, respirător de nôpte!
Ș-alungător durerii cu a tale blânde șopte!
Cu greerii vorbariți și cu cosaș pitic,
Divine, salve ție, cu sufletul iți đic!

Cu doine, lăcrămiore, concerte și pasteluri,
Cu dulcea-ț povestire; de stele, flori de ceruri ...
Cu tot ce-ai spus tu lumii, in graiu-ți maestrit,
Cununa neruririi de mult țî-ai impletit.

A-serâ insê. Dive, copiii poesiei,
Te prinse la suava fântân' a Blandusiei
Și vrënd să resplătêscă pe tine, tatâl lor,
Cu lauri te 'nvălrâ, intr'un frenetic cor!

O! de-ar fi fost Horațiu, s'asculte impreună
Cu noi, a tale versuri, ce l'ai făcut să spunâ
Și Neerii și Getii, cum glasul te-au vrăjit,
Ar fi ramas și dânsul ca noi increment.

Și glorie 'r veci, ție, țî-ar fi strigat poetul,
Căci el in al teu geniu și ar fi vădut portretul
Horațiu tu insu-ți, o! mare Alecsandri
Descrisute-ai pe tine, pe el vrënd al descri!

C. Bengescu.

Din đile bêtrâne.

— Copie de pe naturâ. —

I.

să-i ômeni buni, sânt mulți ani de-atunci. Ade-
vêrate mărturii pot fi sălcile de pe țermurii Cri-
șului cu numele „negru”, dar cu apă albâ, limpede și
pietricilele cele ôble și rotunde, pe cari apă in iuțela
ei cea vijitôre încă nu le-a spêlat și dus cu sine. Și
cine n'ar fi gata să credâ, ostenêscă — me rog — a
bate caii și drumul până acolo și i-se descâlci indatâ
indoiciosul fir al cugetării sale pripite.

Lucrul se petrecea, pe când domniâ in țera ungu-
rêscâ, in Ardeal și Bănat craiul Mathia Corvin, pe care
— puternic ce erâ — numai oștile lui Stefan cel mare
l'au infrănat, la Baia.

De și erau legați de gliâ bieții țerani pe vremea
lui, totuș mulțimea glôtelor erâ pré mulțămitâ cu el.

Pentru că a fost Dómne, un craiu înțelept, iscusit în toate și ce eră mai mult — drept și nepărtinitor.

De se ducea bietul om cu o jalbă pentru nedreptate la densus, el nu lăsă — lasă-me să te las — lucrul baltă și mort, ci umblă și se sucia și 'ncoci și 'ncoalea de cercetă pricina înțelepțește și cu bună pricepere — cum sciea el că trebuie — și după cum drepta lui judecată află de bine, vai de pielea aceluia, care eră cu musca pe căciulă. Pedepsă lui o ținea minte vinovatul și atunci, când zăcea pe patul de mörte — c'un picior în gröpă.

Și pentru aceea nici nu se încumétau nemeșii (boerii) cu burtă verde, cari nu scieau alta, decât să mănânce cât un cosaș și să bé cât doi și după aceea — aședându-se cu pipa la un loc umbros — să ridă de supușii lui roboțași, ce se munciau cu atăta sudore, ca el să aibă belșug și ticnelă în petreceri, să asuprască pe bietul iobagiu ca sub alți crai înainte și după Mathia Hunedorénu. Eră milostivul craiu — ca să cunoscă mai bine țera și ómenii sei, pentru că nu f-e-care creștin putea să mergă la el la curte să se ponosescă — își luă haine țărănesci peste cele crăiesci și umblă țera totă, dela un capăt până la celalalt.

La asta eră dedat din pruncie, de pe vremea când tată-seu eră voivod în țera Hațegului. Căci el — me rog — și frate-seu, sërmanul Ladislau ce muri de mâna gădelui din poruncă mai innaltă, și-au petrecut ȕilele copilăresci la țera cu mamă-sa Elisaveta și unchiu-seu Mihai Selăgean.

Asemenea și tată-seu avea moși și iobagi pe la curtea sa. Pentru aceea i s'a dat chip să învețe necazurile cari copleșiau pe săracul iobagiu. Nu eră el sburdalnic ca alți copii de nemeși, ci când vedea o lécă de nedreptate — se punea la mijloc și stărluă — drăgălaș ce eră — inaintea tată-seu ca pricinuitorul relelor să se pedepsescă. Și tată-seu atunci îl sărută și pe-o bucă a feții și pe alta și făcea pașii de lipsă. Mica buturugă carul mare mi-l prăvale.

De aici se esplică, pentru ce cele 40 de mii de suflete pletóse — tot glóte iobăgesci inșirate pe ghița cea grósă a Dunării — îl chiamară Dómne, chiar pe el pe scaunul domnesc. Eră el — drept resplată pentru iubire — și-a ținut năravu cel bun și mai departe și nu și-a uitat de popor ca alți crai, ci și de aci incolo a ramas credincios stăpân alegătorilor sei.

* * *

Și pentru ca să vedeți — me rog — ce inimă bună mai avea și câtă dreptate sălășluia Dómne în sufletul seu, cutez, cu iertarea cinstitilor cetitori și cetitóre a „Familiei“ și cu slobozenia domnului redactor a ve povesti câteva întâmplări din călătorile sale prin țera.

Se dice, că odată călătorind prin Ardeal — îmbrăcat în haine țărănesci și 'n mână ducend un topor cum au tăietorii de stânjini — rătăciă și el ca alți amăriți, rădımându-se de zidurile orașului. Atunci cum sta el așa — invetând carte de pe fețele lucrătorilor — se apropiă de el un pandur și dimpreună cu alți lucrători mi țil mână și pe el ca din pușcă — să taie la stânjini în curtea căsii orașului. El la 'nceput nu avea poftă să se plece naintea pandurului, dar acesta iute mi țil n'ai scărpină peste șele cu nodurile corbaciului și așa vrënd-nevrënd și ca să n' se dee pe față mi-se puse cu lucrătorii la tăiat. Dar lucrul nu eră tocmai după placul lui și din când în când nu putea să nu se mai și codescă. Atunci primarul jude — cu o falcă 'n cer și cu una pe pământ eră dintii-i din gură de necaz răsună se țera popor — câte mure dăcea la el și pământul pe scapă și întos de curtea ta țil moia nap cu viale cea grósă. Se înțelege că eră

suferit Dómne, suferit, dar nici pedepsă lui n'a lipsit.

Pe când se făcea de séră și găinele își diceau „nópte bună“, suindu-se pe locul rădicat de stânjini, craiul lucrător mi-se furișă pe neveste la un loc și scriea cu litere cetețe: „Aici a fost regele Mathia!“

Argații orășănesci mai înteu, făcendu-și ochii pumn de atăta inholbat, se scărpinau în cap de mirare, er după aceea dintr'o suflare alergau de chiamau judele și acesta cum citiă el așa scrisorea de pe lemne, mi-se tăvăliă de pământ cu hainele lui cele cu șinóre și bumbi de aur și plângend ca un copil, mi-se căiă amar Dómne, căiă pentru neiscusița lui — așteptând pedepsă de mâne.

Nici nu s'a amăgit — vai bine i-ar fi părut, decă s'ar fi amăgit — judele cu așteptarea sa, căci indată a doua ȕi cine intră în curte? Mathia regele. Dar acum îmbrăcat nu în suman și opincă, ci în hainele lui mult sclipiciose. Judele primar și pandurul de corbaciul — fiind de față o mulțime de popor adunată — după ce gustară și ei cătu-i de bine a ședé lipit cu fața cătră scândură, fură alungați din tistie (slujbă).

* * *

Se mai spune, că odată — călătorind ca rege în părțile de sus a le țerii unguresci — fu invitat la mеса unui nemeș de frunte, unde se adunaseră și alți grofi și baroni din apropiere. Și cum își petreceau ei așa udându-și gâtul de beuturile cele bune a le vinurilor — Mathia priviă d'odată spre ferestă și colo pe del în sus vedé cum săpau bieții iobagi la vie, er argatul domnesc mergend în urma lor, i siliă să lucreze sërmanii.

Milos cum eră — Mathia se 'ncercă să facă o glumă cu boerii dela mеса.

— Noi ne-am săturat, — dișe, — stomacul și ne-am umplut gâtulejul de beatură și până vor imbucă bieții lucrători, să mergem noi și să-i inlocuim!

Domnii — dedați a trăi cu binele, dar nu a gustă din chin și grige — se 'nholbau unul cătră altul; a grai insé dinpotrivă nici unul nu indrăsnia, căci pe cine se descărcă mânia regescă, îl putea pomeni.

— Sus! — și toți apucau pe rëndurile butucilor de vie.

Regele fu cel dinteu, care dădu binețe săpătorilor și luând dela un săpaș sapă din mână săpă Dómne, săpă cu mare măestrie și privind la „boerii“, cari nici sapa n'o scieau ține după cum se cade — sloboziă din el câte-un: „nu-i bine, așa trebuie, plecă-ți burta, séu ciórele să se hrănescă din ea!“ — er lucrătorii privind minunea ce se 'ntemplă și lucrul de buni bani, vërsă lacrimi de bucurie și cine eră lângă ei — de șiar fi ascuțit urechile putea auđi: „Dómne ține-l! Custă-i Dómne sănătatea, că bun și milostiv mai e craiul nostru!“

Nu săpară nici pe-a suta parte din cât beuse un nemeș la mеса și boerii mei se scăldau în sudori, cari rēciau pe fețele lor gingașe ca oul de mierlă.

— Lăsați, trândavi, că nu ve pricepeți nici cât pu-iul la clocit! Dar ve place a nedreptăți pe acești amăriți lucrători, din a căror sudore trăiți — voi și pruncii voștrii.

Astfel rușină Mathia — mergend cu pilda înainte — pe flusturații de magnați.

* * *

Și fiind că vorba și péna mi-se acătă de trândăvie, nu va strică — cred — decă voi aduce înainte și o întâmplare, ce aș putea s'auz la curtea regescă în Buda.

Odată — se povestesc — regele voia să scie câți leneși sînt în împărăția lui, cărora nu le plăcea să lucreze și să-și agonisească cu sudorea feții lor — cum e lăsat dela tatăl ceresc, ci să trăiească de pe spatele altora.

Lăsa dară, să se vestescă în totă țera, ca cel ce nu vre să lucreze, să vie la curtea lui și acolo nu va mai duce lipsă.

În totă țera se aflară numai trii (se înțelege, că nemeșii n'aveau lipsă de hrană și scut regesc, pentru că atunci ar fi mers și ei.)

Tustrii fură găzduiți într'o casă și nici ziua nu se sculau din așternut, ci zăceau trântiți și nespelați în pat. Regele însă nu se 'ndestulia cu atâta. El voia să le cerce trândăvia și mai departe.

Porunci dară, să aprinză casa pe ei și Dómne — ce să veți? Leneșii — greoi și puturoși ce erau — nici acum nu se sculau, ci zăceau tăvăliți, până ce para focului nu-i frigea de piele.

— Ușile să se 'nchidă! — fu atunci porunca crăiescă. Și așa leneșii tustrii arsără, ér cenușa lor se 'ngropă afund în pământ.

— — — — —

Poporul credincios lui în zile bune și rele, după ce mórtea îl răpi din mijlocul seu, l'a plâns, Dómne mult l'a mai plâns și — vedënd că urmașii lui nu se apropiuau nici de umbra lui cu bunătatea și dreptatea inimii sale milostive — își dicea cu durerea în suflet: a murit regele Mathia și cu el dreptatea.

II.

Și fiind că ómenii mari — firesce mai mari ca și noi — lasă după sine multe de vorbit, nici poveștile cu regele Mathia nu au scurt sfîrșit. Pentru aceea și eu — ~~într'acest~~ — a ve mai osteni ochii și mintea cu cetirea unuia din multele întemplări, ce s'a petrecut sub înțelepta lui stăpânire.

Dar ca să ve puteți face — me rog — o iconă credincioasă despre locul unde s'a petrecut istoria, ce am onorul a v'o pune la îndemână — bine va fi, să ve inchipuți o căsuță de lemn, aședată pe-o ripă de țermure a Crișului, departe de celelalte case. La clădirea ei — nu se vede — a se fi purces chiar cu multă măestrie. Acoperită e cu paie și hornu-i lipsesce, pentru că nici n'a avut. Fumul ajungënd în podul căsii și — imprăsciându-se în tóte părțile — se grăbesce a eși la lărgime și a se mesteca cu vîntul, care când suflă și flueră a pagubă, îl biruesce — de nu póte scăpă prin spărturile acoperișului. Și paiele negriseră acum, căci își impliniseră și ele slujba și așteptau a fi înlocuite cu altele.

Curtea și ograda nu erau îngrădite. Și — pare — că nici nu aveau lipsă mare. Departe fiind de celelalte case, erau scutite de vite și ómenii din oraș erau blânzi la fire și nu erau pofitori de ceea ce nu eră a lor. Chiar de s'ar fi lăcomit care va slab de injër, să pună mîna pe câte ceva dela casă, acolo eră Bălan — un zăvod cât un vițel.

Mai la vale de casă eră o móră, care — precum casa — de asemenea ar fi avut lipsă de reparație, dar se gătaseră banii din casa orașului și așa nu se pré putea. Și cum să nu se mai gate, ómeni buni? Orașul avea să plătescă multă dajde împērătescă, căci — me rog — Băița, cum și mai multe tîrguri din țera, se ținea de cîmara împērătescă (erar) și nu eră dată de zestre nemeșilor. Cămarască eră pentru aceea, pentru că erau băi (mine), cari dau multă aramă pentru topirea banilor mai măruntii; ér locuitorii partea cea mai mare erau băieși, cari de luni diminetă până sâmbăă séră lucrau în adâncimea băilor. Și nici sâtenii

de prin Fênață, Campanii de sus și de jos ș. a. nu se puteau plînge de o sörte de tot grea. Ei erau cărăuși. Ce lucrătorii scoteau din băi, ei cărau și așa aveau și ei hasnă din căștig.

Mai bine eră pentru ei, a fi supuși erarului, decât nemeșilor. Căci munca de silă eră grea și — bine vedeau ei — cum iobagii legătuți cu nemeșimea își pierdeau vremea cu lucrurile aceluia și ei nu-și puteau agonisi nimica. Și nici nu erau așa de chinuți cu lucrul, ba ce e mai mult, chiar bătuti la capră cum erau sêrmanii de ei! sclavii boerilor, cari nici prasnicile nu și le puteau ține în bună rënduieală. Căci trebuiau să se plece — cu voie fără voie — la porunca argatului domnesc și să mîrgă, când eră ispasul la cósă, când erau rusali le la cărat de fîn și așa mai departe. Ér Dómne, românul ține mult la zilele de sêrbătóre și când țeranca română — sciind că-i și lăsată dela Djeu să se prăsnuiescă cu evlavie și rugăciune creștinescă — în loc să mîrgă la sînta slujbă în biserică, trebuia să se ducă la clacă domnescă și slujnicile boeresci să-i stea strajă la spate — se betegia sêrmana nainte de vreme și chinul și intristarea ce-o rodeau la inimă, nu le putea spêla nici ocară nici bătăe argătescă.

Așa n'ergeau treburile pe vremea iobăgieif Dar tóte astea erau nimica. Căci mai tîrziu, ca să-i pustiească de tot pe bieții românași — se 'ndeletniciau cu mârșave sfortări și apucături, ca să-i dispóie de port, de limbă, de datine și credințe strămoșesci, ba și de legea lor adevêrat creștinescă, și cîrceii ce-i gâdiliau de picioare nu le-a dat pace, până ce nu desbinară poporul românesc — atât de urgisit și asuprit în fața lor — în doué părți.

Móra despre care fu vorba mai sus eră așa dară a orașului. Fruntașii Băiții — ca s'o póta găzdați mai bine și mai ușor — au hotărit, s'o dee în arenda și arênda în bani gata — puși în palme biraelor — să se așede în lada orașului și de-acolo să s'acopere lipsele pentru cari aveau de cheltuit. Ér căci tot omul trage foc la óla lui, și jupănu luon Glumbócă de vr'o 15 ani după olaltă eră bizuit și ales jude primar, arênda o plătia el — din a lui pungă — și vama ce aducea móra, intră pe pórtă sa — în ai lui saci și hâmbare.

Nici că-i mergea réu cu móra, de și el când se apropiuau anii, ca să se dee móra din nou în arênda — totdeuna se plîngea Dómne, că are pagubă și că, decă n'ar avé miță de comună, el — deu — n'ar da atâta samă de ba pentru trudă și nêcaz.

Dar ómenii bine scieau, că el numai se preface, căci putea f e-care vedé, cum móra și ziua albă și noapte nêgră avea măciniș bogat nu numai din Băița ei și din satele vecine.

La casa dela móră eră făgădău.

Și fiind că dreptul de crișmarit de asemenea eră al comunii, jupănului luon Glumbócă nu i-a trebuit tocmai multă ostenelă — a pune mîna și pe regaliile beuturilor. Răchie ferbea cătu-i plăcea și cătu-i putea. Căci bádănille lui erau pline de prune și nu că Dómne ar fi avut puține cădi. De finanți eră pe atunci nici pomenelă nu eră. Controla nu eră așa de aspră, ca și astăzi.

El singur purtă grigia unui făgădău, dar crișma dela móră eră dată unui fin a lui în arênda. Nu putea fi și ici și colea.

Crișmarul se pricepea și la morărit și pentru aceea crișmarul eră totodată și morar, ér morărescă și crișmărescă.

Crișmarul morar, ori morarul crișmar — după cum ve va sună mai bine la ureche — eră tiner și căci din dragoste se luă cu Ana — așa se numia muierea

lui — din dragoste a dat această naștere și viață la o fetiță frumoasă ca un bujor și pentru aceea era copil de dragoste.

Dar Ana avea lipsă de mâni, care să-i ajute. Singură nu putea isprăvi și lucrurile de prin casă și cu crișmăritul.

Baba Părăscă, sóera lui Pavel crișmarul morar, trăia de mulți ani în veduvie și așa féta ei, căci nu se simția bine sciindu-se departe de ea, prcpuse într'o di bărbatului seu, să mērgă la Cămp și să-i aducă pe mamă-sa de ajutor.

Trecuse baba, cu fața ei sbărcită și cu șuvițele albe ale părului ei, peste ani 60, dar tot se mai ținea încă în curaj și pentru aceea nu se putea dice și despre ea :

— Omu decă 'mbêtrânesce,
Pune-i paie și-l pârlesce!

* * *

Bună era la inimă baba Părăscă și de creștină și temetóre de Dđeu ce era, nu trecea duminică ori di de sêrbătóre fără ca ea să nu mērgă la sfinta biserică. Și când mergea, ducea cu sine de sufletul morților cinci prescuri făcute de mâna ei și o luminare de cêră, pe care lipia câte-un grițar. Popa se bucură când o vedea — căci amândoi erau bêtrâni și s'ar fi potrivit, decă popa nu ar fi fost popit și decă n'ar fi avut preutêsă —

— Și la ochi și la sprincene,
Ca doi porumbelii la pene.
(Incheierea va urmă.)

Alesandru Tuducescu.

Spiritismul modern.

(Urmare.)

Pentru identitatea „spiritelor” cu suflete de ale morților, spiritistii se provocă la acea consonanță de tot propriă, ce existe între manierele și îndatinările spiritelor și între ale morților, precum și la sciința despre lucruri, care numai morților respectivi le era cunoscute. Aparițiunile au și proprietăți corporale caracteristice de ale repausaților, pe cari-i represintă. Spre comprobarea acestora se amintesc câteva fenomene, care s'au observat în presința mediului american Slade în casa fabricantului Ed. Schmid în Annathal din Boemia.

Despre acele fenomene s'a publicat un raport detaliat, din carele scot următórele: Dl Slade a sosit la Annathal în 14 maiu 1878 după mēdădi, dară fiind pré obosit de drum n'a voit să mai țină ședință în acea di. Spre uimirea tuturor însê la intrarea lui Slade în chiliă s'a auđit bătēnd cineva într'o sofă ca cu lovituri de tresnet fără ca Slade să fie putut face vr'o preparațiune în această privință, de óră ce nu mai fusese până acuma în acea chiliă. Slade întreat, că óre nu se anunția vr'o manifestațiune, a respuns afirmativ adaugēnd, că spiritele nu pot așteptă până mănēdi cu manifestațiunile. Așă ceva a pățit dēnsul mai de multe ori, și acesta se întâmplă mai ales acolo, unde domnesce bună armoniă.

D'abia ne aședarăm la mēsă, fără a ține ședință, când dintr'odată la óre-care distanță lângă piano un scaun se puse în mișcare și veni de sine-și la mēsă. Uimirea nóstră de atari manifestațiuni creșcea tot mai mult fără să fim intrelăsat a controlă pe Slade cu totă rigórea și atențiunea.

Eu insu-mi — scrie reportorul — cuprinsesem loc lângă Slade; după câțva timp pe neașteptate și fórtē

răpede fui aruncat în pregiur cu tot cu scaun într'o jumătate de întorsetură, încât era mai să cad de pe scaun. Slade ne spuse, că-l încungiură un fluid fórtē tare; el se spăria mai de multe ori, ca și când l'ar atacă ceva — macar că ședea isolat și nu se formase nici o catenă. Acum mai multe persoane fure atinse și apēsate la genunchi, unele mai lin altele mai puternic. Slade privesce acum ca înmarmurit într'o direcțiune înaintea sa, ca și când ar zări ceva; întreat despre această respunse, că vede spiritul unei fetei ócheșe ca de 10 ani cu păr lung și întunecat. El ne descrie fetița cu atăta acuratēță, încât recunoscurăm într'ēnsa o consângēnă repausată în acea etate, în care părere ne întări Slade și mai mult, cându-i arētarăm fotografia fetei.

După această manifestațiunile erau mai dese, scaune veniau de sine-și la mēsă, persoanele participante erau atinse și apēsate neconținut la genunchi. Pe un tăier de sub mēsă se încrucișau de sine-și un cuțit și o furcuță, ca și când ar tăia cineva carne cu ele; apoi din altă parte a mesei sări o furcuță într'un arc lin la pământ.

În cealaltă di și în doue următóre s'au ținut ședințe la o mēsă destinată anume spre acest scop în altă chiliă. La ședințe au participat mai multe persoane, între ele și sceptici și unii, cari nu aveau decăt fórtē puțină cunoscință despre spiritism. După ce s'a format catena, s'a dat lui Slade o tăbliță, care n'a fost nici odată în mânilor lui. El puse acum pe tăbliță un stil mic de ardesiă și se rogă de spiritul soției sale repausate, ca să-i împărtēșescă prin scrisóre directă pe tabla de ardesiă, óre n'ar fi posibil, ca consângēni repausați de ai casei să se manifesteze și prin scrisóre directă pe tăblița memorată.

După respunsul afirmativ Slade puse stilul pe mēsă, arēta celor de față, că tabla e de tot curată și nescrisă, apoi o aședă pe mēsă peste stil. Indată după acesta auđirăm scriindu-se pe fața din jos a tablei și simțiam de tot lămurit scărteirea și încetarea stilului. Acesta ședință ca și celelalte s'au ținut ziua, și tăblița era liberă înaintea tuturor, când s'a format catena și când și-a pus Slade o mână pe tablă. Capetul manifestațiunii spiritului pe tablă s'a anunțat prin trei bătături agere.

Redicând tăblița, aflarăm, că întregă fața ei din jos este scrisă, și anume întēiu cu o avorbire anglesă a soției lui Slade, după care avorbire urmă comunicațiunea spiritului consângēn în limba germănă. Mai surprindētóre și interesantă a fost comunicațiunea spiritului, carele represintă pe tatăl dómnei de casă, căci din acea comunicațiune se cunoscea ființa și îndatinările, care le avea în viață. Afară de asemēnarea cea mare dintre scrisórea de pe tablă și dintre cea din viața spiritului mai serviă de criteriu al identității și frasea „toți trebuie să murim” care întrebuintă fórtē des repausatul, când trăia pe pământ, și care ocure asemenea în comunicațiunea memorată.

Și așa s'au descoperit în multe comunicațiuni de ale spiritelor consonanță cu manierele lor din esistența de mai nainte. Între alte spirite s'a manifestat și al fratelui dómnei de casă, și încă în versuri; el avea această datină pe pământ, mai ales față de soru-sa, căreia-i scriea cele mai de multe-ori în versuri. Ea recunoscu în spiritul comunicător pe fratele-seu, și când asemēnarăm epistolele lui de mai nainte cu scrisórea de acum a spiritului, aflarăm, că au acurat aceleași trăsuri.

Acesta comunicațiune interesantă s'a făcut în modul următor. O domnișóra consângēnă a familiei ședea la celalalt capēt al mesei în față cu Slade, la a cărui provocare luă în mâna stângă o tabelă dupla, până când

mâna dreaptă era împreună cu catena închisă. Intre fețele tablei, care se incheiau ca o carte prin niște șarniere, s'a pus un stil de ardeșiă. Mânile lui Slade, carele ședea cu totul isolat de tablă, se aflau asemenea împreunate cu catena. După aceste dispozițiuni începuseră să se scrie între fețele tablei, prin ce se escită mirarea tuturor. Domnișoara amintită avea darul mediumismului, și nu ne asigură Slade, de aceea a reușit scrisoarea directă numai la dânsa cu totul independente, după ce s'au fost făcut încercări și la alte persoane. Domnișoara spunea, că a simțit apriat apăsarea, când se scriea pe tablă.

Intr'acésta și in alte moduri s'au câștigat o mulțime de comunicațiuni cu scrisori deosebite, dară unele scrisori de și dela spirite diferite aveau totuși trăsuri egale. Spiritele explicau acésta din acea impregiurare,

du-și un domn mâna din catenă a încetat de loc scrierea, și când s'a închis de nou catena, éráși a început a se scrie. La provocarea lui Slade s'au executat mai de multe ori atari intrerumperi. Tot după reportul amintit s'au întâmplat și alte manifestațiuni precum d.e. un clopoțel, carele érá sub mesă, a éșit de sine-și de sub mesă sunând, s'a redicat in sus, și tot sunând s'a lăsat lin pe mesă. O tablă pusă sub mesă s'a spart ca de fulger in bucăți mai mici, dintre care unele au sboțat in arsuri peste capetele celor preșinți și au cădut la pământ. O mesă grea, care stă la óre-care depărtare dela mesă de ședință a venit de câteva ori sboțând cu răpedițiune și vehemență foarte mare cătră un domn, încât credeam, că va să-l vateme; cu tóte acestea l'a atins numai lin. Unui doctor de hidropatiă i-au dat spiritele o probă de omagiu pentru metoda sa de

Porturi populare din Dalmația.

că dânsese in cea mai mare parte nu puteau să scriă decât cu ajutorul spiritului conducător a lui Slade, adică a soției sale, fiind că acest mod de manifestare este de altmintrenea nou atât inaintea spiritelor cât și inaintea ómenilor. Erau însă spirite, care ca și cel ce se manifestase sororii sale in versuri, puteau să scriă cu totul independente, la ce se și atragea in special atențiunea prin spiritul dnei Slade in limba englesă.

Reportorul, carele se pare a fi spiritist convins, amintese mai departe, că și énsuși a capetat împărțiri prin scrisoarea directă pe tăblițe dela mamă-sa, repausată inainte cu vr'o 12 ani, despre unele impregiurări, care n'au putut să fie cunoscute lui Slade. Spre apărarea acestuia se accentuă mai de multe ori, că n'au putut să facă preparațiuni prealabile, și că a fost controlat cu cea mai mare grige. Intr'o ședință subtrăgân-

cură stropindu-l bine cu o rață de apă, care venia dintr'un colț al plafonului.

In aceleași ședințe s'a executat și experimentul cu doué compase. Acestea s'au aședat lângă olaltă, și când ținea Slade mâna deasupra lor, acul magnetic al unuia se învêrtia in ceruri întregi, până când acul celialalt remânea in pauzale, tot așa și invers. După legile fizicali ar fi trebuit să oscileze ambe acele, decât ar fi avut Slade vr'un magnet ascuns.

S'a întâmplat mai de multe ori, că Slade a cădut in transe (estase) și a executat lucruri, de care nu érá capace in stare normală. Așa d. e. el asigură, că nu scie cântă la clavier, și nu e musical, și totuși in estase execută cele mai frumoșe piese pe piano, la care ocașiune fața lui luă altă espresiune și vocea lui sună cu totul străină.

Alt spirit se pare a fi intrat în corbul lui, conștiința-i de sine dispărea așa că revenindu-și în fire nu mai sciea nimica despre cele întemplate. Între altele fiind în transe merse odată încet, dară cu pași securi, cu ochii închiși la un armoniu, esecută un choral magnific acompaniându-l cu o voce bassă; după acesta întorcându-se către cei preșinți țină o vorbire și se duse la locul de mai înainte, unde-și reveni în fire.

Tot dela Annathal din Boemia se reporteză la fôia spiritistă „Licht, mehr Licht“ despre producțiunile medicului Eglington, din care scot numai puține. Mai fiecare ședință se începea cu plutirea mediului în aer, odată vertical până la plafonul chiliei, altă dată mai mult orisontal, încât capetele celor irai multe persoane din pregiurul mesei se atingeau de picioarele și de mâinile mediului. Acest mediu scoțându-și mâinile din catenă s'a redicat și plutind orizontul sub plafonul chiliei și-a scris numele pe el, apoi a putit tocmai de-a-supra mesei de ședință și a scris a doua oră numele pe plafon. În decursul acestora Eglington eră în estase adâncă.

Un clopoțel, pe carele mai toți cei din pregiur vedeau schinte mici, a falfăit sunând în aer. O mesă mică din apropiare s'a redicat de sine-și și a venit pe mesă de ședință plutind peste capetele celor de față. Aci s'a aușit, cum s'a adaptat o piesă de harteia, s'a luat cerusa și s'a scris cu ea. Reportorul, pe semne spiritist consumat, adauge că acesta manuară s'a făcut de Joey unul dintre spiritele conducătoare ale lui Eglington.

Spiritistii se laudă, că poșed chiar fotografii și copie în gips dela spirite materializate. Se pare însă că fotografiile nu le sânt pré favorabile, căci redacțiunea fôii „Licht, mehr Licht“ respunde unei spirite din Stiria inferiôră „Noi nu credem să se pôta cumpêra în Europa fotografii de spirite, după ce Buguet fotograf din Paris în anul 1875 a fost judecat pentru înșelăciune la închisóre de un an“.

*

Adeptii spiritismului pun mare poard pe esperimentele esecutate în presința lui Zöllner și a altor bărbați distinși, mai ales pe terenul observațiunilor esacte. Pentru ca lectorii să se informeze cât mai lămurit despre esența fenomenelor spiritiste, reproduc aci câteva descripțiuni și din relațiunea fôrte minuțiosă a lui Zöllner, carele scrie între altele:

„În 5 maiu 1878 după meșă am ședut cu Slade și cu Oscar Hoffmann la mesă în chilia luminată de sóre. Pe mesă erau, afară de un numer de table de ardesiă cumpêrate de mine, diferite obiecte, între care și doue cutei mici de carton. În aceste cutei pusesem încă în decembre 1877, când se presintase Slade prima dată în Lipsia, niște monete și închidând cuteile le-am lipit bine pe din afară cu niște fășii de chârteia. Eu sperasem încă atunci, că monetele închise se vor puté depărta și fără deschiderea cuteilor. În anul 1877 nu s'a făcut esperimentul, dară cuteile s'au păstrat în aceeași stare până la ședința de ani“.

Zöllner descrie pe larg cuteile și rnodul, cum le-a lipit cu fășii, ca să se pôta cunósce, când le-ar deschide cineva. El mărturisese, că nu și-a înșmnat nici valórea monetelor închise nici anul, în carele s'au bătut, ci numai prin sunetul dat de cuteile scuturate a fost în stare a constată, că în cuteia rotundă se află o monetă germană mai mare (taler séu o piesă de cinci marce) eră în cealaltă rectangulară doue monete mai mici.

Dênsul nu-și mai aducea aminte, cii ôre aceste monete erau fenici, groși au piese de câte 5 groși. După acestea continuă: „Aședându-me la mesă, am apucat cuteia cea rotundă și scuturând-o, m'am convins. că

moneta e într'ênsa; asemenea s'a convins și Hoffman și în urmă Slade, carele ne-a întrebat, că spre ce scop am destinat eu cuteile acesteia. Eu i-am esplicat pe scurt intențiunea mea și m'am esprimat, că ar fi cea mai frumósă constatare a realității dimensiunii a patra, decât i-ar succede vr'unei ființe nevêdute inteligente, să îndepărteze acea monetă fără a deschide cuteia. Slade ca totdeuna prompt a-mi implini dorințele, a luat o tablă de ardesiă, a pus pe ea un stil din întemplantare mai mare decât de ordinar și a ținut-o cu mâna dréptă de jumătate sub mesă. Noi aușiram stilul scriind și retragând tabla se află pe ea provocarea, să se mai pună un stil, ce se și întemplantă îndată. După acesta Slade erăși ținut tabla cu amêndoué stilurile sub mesă. Între aceea cuteile memorate zăceau neatînse cam la mijlocul mesei. După vr'ó câteva minute de așteptare încordată Slade privia ca înmărmurit într'ó direcțiune către colțul chiliei și surprins pronunția în limba englesă încet și în parte cu repetițiuni cuvintele: eu vêd, vêd cinci și opt-spre-șce sute șapte-șeci și șese. Nici Slade nici noi nu scieam, ce vor să însemne cuvintele respective; eu mai deodată cu Hoffmann facui observațiunea, că e rezoluțiunea unui esemplu de adițiune $5 + 1876 = 1881$. Până când esprima această observațiune mai mult în glumă, se auși dintr'odată cădând un obiect vêrtos pe tabla, ce-o ținea Slade sub mesă cu mâna dréptă fiindu-i mâna stângă pe mesă înaintea noastră. Retragând tabla de sub mesă, aflarăm pe ea moneta de cinci marce cu anul 1876. Eu luai îndată cuteia, ce stă înaintea mea, care sub tot decursul esperimentului n'a fost atinsă de nimeni, și scuturând-o m'am convins despre disparițiunea monetei dintr'ênsa“.

Acest esperiment a fost atât de surprindător și îndestulitor pentru Zöllner, încât eră să redice ședința, de n'ar fi declarat Slade, că nu se simte nici decum obosit. Esperimentatorii remaseră dar la mesă conversând despre una și alta. Între acestea Zöllner aduse vorba la ședința, ce a avut Slade cu marele duce Constantin din Rusia și rugă pe Slade, să le împărtășcă ceva despre fenomenele observate cu acea ocaziune.

Slade enară, că în presința marelui duce Constantin i-a izbutit un esperiment fôrte memorabil și anume: pe tabla de ardesiă erau din întemplantare doue stiluri; când s'a ținut tabla sub mesă s'au aușit scriind ambe stilurile și retragând tabla s'a aflat, că un stil scrisese din stanga spre drépta, eră celalalt din drépta spre stanga.

(Va urmă.)

Teodor Roșiu.

Despre sănătate.

Acela care mănă și bê puțin nu se bolnăvesce.

Hippocrate.

I.

Cel mai scump tesaur pentru om este sănătatea. Rangul și bogăția, după cari omênii mai mult se bat, nu valorează pe de parte atâtă cât sănătatea. Un om morbos, fie el măcar cel mai puternic reginte de pe pământ séu milionar impresorat de pompă, splendóre și dulceturi neconsumavere — totuș va remâne de compătimit. „Pentru cel sănêtos sânt tôte plăcere, ér pentru cel morbos tôte chin“. Corifeul de igienă Parkes în „Manual of Practical Hygiene“ dice, că e un fapt constat, cumcă nu e nimic incopeiât cu așa mari spese ca morbul, și nimic cu așa mare câștig ca erogatele sporite pe sama sănêțăii și prin dênsa pe a puterii lucrătoare.

Stând lucrurile așa, ar trebui ca să păzim sănătatea ca ochii din cap, și totuș cei mai mulți oameni abia atunci recunosc deplina ei valoare, după ce o au pierdut.

„Sănătatea corpului, — dice un renumit doctor englez, — „acesta probă manifestă a unei vieți fizicamente virtuose, nu este propusă ca unul din scopurile principale ale silințelor noastre, nici considerată ca o onoare pentru acel ce o posedă. Ea este privită aproape ca un bine datorit Provedinții, seu mai bine părinților, bine la care individul însuși n'are relativminte de cât o pră mică parte. Legile sanitare sânt asemenea puțin respectate și înțelese. Pe când violarea unei legi morale implică culpabilitatea cea mai mare și atrage pedepsele cele mai aspre, chiar pedepse externe, violarea unei legi fizice, care desvôltă patima, nu este de fel considerată ca o greșelă, ci numai ca o nenorocire. Pasiunile dobitocești și sensuale, cum le numesc unii, sânt judecate cu dispreț; se spune tinerului a se feri de ele; i se sfătușe a se obicinui cu întrebuintarea, mult mai nobilă, a facultăților sale morale și intelectuale, facultăți privite cu mult mai superioare altora ce ele au misiunea de a le controlă și dirige. In teoriile lor, oamenii prețuesc puțin viața și consideră mórtea ca una din cele mai mari fericiri. O viață lungă, o viață care ajunge la singurul sfêrșit adevêrat frumos și adevêrat natural, la cea mai adâncă bêtrânêtă după stingerea gradată a tuturor forțelor vitale, o astfel de viață, nu este de fel luată pentru nobilul scop ce omul trebuie să urmărească . . . A duce o viață fizicamente virtuoasă, este a merită atâta admirațiune, atâtea laude, ca și pentru o viață moralminte virtuoasă . . . A viola o lege fizică, este tot atâta vinovăție ca și a viola o lege morală ! . . .”

Cu cuvintele a două autorități probai cât de însemnată e sănătatea și cât de mult trebuie să fim precauți grigind de susținerea ei.

Nu me indoiesc, că ori și cine cugetă mai în adins asupra acestei cestiuni, îndată va recunoșce însemnătatea ei; o recunoșce pe acesta pră bine și românul, de ore ce vedem, că cea mai ferbinte și mai desă dorință a lui este sănătatea; dânsul față cu ori ce necaz și neajunsuri se mângăie cu dicerea: „numai să fim sănătoși, apoi le petrecem toate“, dânsul la despărțire salută pe cei de care se desparte cu: „sănătate bună!“ mama își trimite pruncul în țeri străine, la studii ori în cătănie cu lacrimi în ochi, er pe buze cu cuvântul „sănătate!“ și apoi când cătana se decide a scrie acasă la câte 1—2 luni, atunci scrisoarea lui constă aproape peste tot numai din pofțire de sănătate la mic și mare, rude și cunoscuți.

In mominte de veselie românul încă nu-și uită de acest dulce cuvânt, ci la nunți ori la alte petreceri își închină pocalu cu cuvântul „sănătate!“ seu „să fiți sănătoși!“

Din acestea vedem, că valoarea sănătății este pră bine aprețiată din partea poporului nostru, dar nu tot așa de bine se eșecută regulele prescrise de acel ram de sciință, care își are de scop susținerea și promovarea sănătății adecă regulele higienei. Ce e drept higiena in sensul ei modern abia de curând a ajuns la oreșicare desvôltare, dar pe lângă totă tineretă ei, totuș dă omenimii destule îndrumări față cu pericolele, ce dânic i amenință sănătatea; ba încă și pe cel mai greu teritoriu al higienei adecă spre oprimarea epidemielor și morburilor lipicioșe sciință ne dă arme destule. Trebuie deci ca poporul să fie luminat și datat la urmarea acelor regule sanitare, de altă parte trebuie ca autoritățile publice să-și alêgă reprezentanți buni spre validitatea lor.

Precum s'a amintit mai sus omul să fie îndemnat la observarea legilor sanitare chiar ca la a celor morale, la ceea ce mai ușor se pôte dedă din frageda sa copilărie și de aceea trebuie ca mamele să fie primul instructor higienic al pruncilor lor. Nu mai puțin trebuie a se eșecută cu rigore și dispozițiile legislațiunii aduse pe sama cauzei sanitare.

Comitetele de prin comune și dela jurisdicțiuni să nu ia lucrul ușor, ci chiar și când timpurile sânt libere de ori ce epidemii să lucreze așa ori și mai bine ca in epidemii, cari numai prin lupte preventoșe se pot evita mai sigur.

Hippocrate, tatăl vechiu al medicinei dice: „morburile nu ne prispesc din ceriu senin, ci se desvôltă din mici pécate dâlnice comise in contra sănătății, și numai după ce acestea s'au agrămădit, acelea erump la imparere de odată“.

Ce avem de făcut? Să ne ferim de aceste pécate contra sănătății și să trăim amesurat legilor higienice. E mai ușor a esune toate regulele higienice și a îndemna pe fie-care om să se acomodeze lor, de cât a enumeră toate pécatele, pe cari numai le pôte comite omul și a-l sfătui să se lapede de ele. Deci să vedem in general care sânt aceste regule.

In locul prim este de a fi amintită dietetică. Această in înțelesul care i se atribue in dîilele noastre, se lășese peste toate ramurile higienei. Cineva pôte cugetă, că, fiind sfătuit a trăi după cum prescrie dietetica, însemnăză atâta, cât a se lipsi de multe plăceri ale vieții, a flămândi, a însătoșă și a da corpului, ceea ce cere, numai in măsură restrinsă. Așa a fost înțeles acest cuvânt cu ari mai nainte; dar acum medicina basată pe principiile fisiologiei, prescrie in dietetică regulele resp. modul traiului rațional pentru om, er restricțiunea se referesce numai la factorii daunoși pentru sănătate.

Firesce că intr'aceste regule se află și admonițiunea lui Franklin: „fi moderat in toate“ și acesta este cea mai momentuoșă dintre toate, pentru că acesta dicere aplicată la întregul traiu al omului constituie însași o dietetică întregă.

Higiena pune apoi mare pond pe nutriment, pentru că dela alegerea acestuia depinde in mare parte sănătatea și virtutea singuratecilor, ba și a popoșelor întregi. Poporul trebuie instruat nu numai despre bucatele și agrediențele bune și cele rele pentru sănătate, ci și despre economía pe care trebuie să o pörte cu acestea. Din parte-mi nu pot consimți cu postirea țeranului, care trece peste jumătate de an, decă socotim la olaltă toate dîilele de post.

Sub acest tirp dânsul își vinde vecinului seu de altă relege laptele, ouele, galițele și alte mănăcri bine hrănitore pentru ca să-și cumpere de cele mai puțin nutritore. Decă canonul (9 al St. Timot. din Alesandria) deslêgă de post pe bolnav și slăbănog, iertându-i-se a mănăci bucatele care-i priesc, seu care doftorul i prescrie (vedi: Compendiu de dreptul canonic, de A. baron de Șaguna, Sbiu, 1868 pag. 38) atunci in sensul higienei moderne mai bine să fie permis omului a mănăci ce-i priesce și folosesce până încă e sănêtos și așa să fie scutit de unele morhuri, cari s'au dovedit că provin din post (așa in Rusia tifusul de fôme). Nici nu e rațional ca êrna când țeranul șede, să mănăci bine, er primăvêra in lucrul cel mai greu să postescă.

Cu privire la nutrire un higienic gerinân trage o paralelă intră corșul omenesc și oreșicare mașină. Spre susținerea corpului in stare bună, dice el, avem a-l încălđi prin stomac și a-l ventilă prin plumăni, apoi trebuie susținută arderea din calea circularei sângelui și recorirea pelei.

Referitor la încălzirea stomacului avem a deosebi trei graduri, altcum zis i putem da 1) foc cu lemne, 2) foc cu cărbuni de lemn și al 3) cu cărbuni de petă.

Cel dintău se întreține prin : lapte pâne albă, unt, oue moi și jome; al doile prin : pâne neagră, brânze, legumi, orez, cartofi ca mâncare de adaus (gamin), carne slabă și pesci; al treile prin : carne grasă, oue tari, fructe leguminose, de fainuri, sauce-uri unșurose și sărate, apoi condimente, precum : bere, vin, cafea, ciocoladă și altele (bacănu). Carta primă să se întrebuințeze la prunci și pacienți, a două la reconvașcenți, er in unele anolimpuri mai cu samă in căldură mare și pentru aduți sănătoși, in fine a treia pentru cei greu lucrători. Decă omul sănătos be multă apă, presupunând că acesta e curată și gustosă, este sănătos de ore-ce prin dēnsa se ușoreză circularea sucurilor, digestiunea și secretarea.

Ventilarea plumănilor prin aer curat contribuē chiar așa de mult la bunăstarea corpului ca și nutrierea rațională. Aceste douē mijloce susțin apoi arderea regulată pe calea circulațiunii. Aerul nu se cumpără pe bani și de aceea fie-care om își pōte câștiga prē lesne și și nōpte aer curat (veđi „Familia“ XVIII p. 587).

Chilia să se aeriseze des, seu cine se simte destul de întărit pōte ascultă și de sfatul acelor higienici, cari pretind ca omul să dōrmă vera și erna cu ferestrele deschise.

E fōrte recomandaver ca cel ce pōte să petrecă mult timp in liber pe munții recoroși și pe câmpiile verđi inbalsamate cu odorul florilor, unde se reculeg ochii prin privirea îndepărtată spre orizonul colorat, auzul prin cântecele paserilor și mirosul prin odorul natural de pe acele locuri.

Nu mai puțin folositoare este și cozoțiunea, prin ce toți mușchii corpului devin activi, și numai pătimitorilor de plumăni și inimă le pōte strcă urcarea pe munți, ceea ce pentru sănătoși este o adevărată gimnastică ca și inspirarea adancă a aerului curat. De aceea și risul e sănătos. Numind sănătōsă recorirea internă a plumănilor, trebuie de altă parte să amintim, că recela peptului pe din afară pōte fi periculōsă, mai cu semă după ce omul este asudat; spălarea cu apă rece dimineța la omul dedat cu ea nu cade in categoria din urmă, va să dică e fōrte sănătōsă.

Pe lângă aerisarea chiliei mai trebuie grigit și de curățenia ei in tōte privințele, precum și de a fi destul de vederōsă. Lumina naturală in cantitate suficientă este fōrte necesară pentru om. Exemplu sūnt robii, cari sūnt siliți a petrece o parte mare din viața lor in celle intunecōse și de aceea îngalbenesc ca florile ce cresc ascunse de lumina sōrelui.

Fie-cărui să-i zacă la inimă și curățenia corpului (v. „Familia“ XIX pag. 7), care pretinde și curățenia imbrăcămintelor, apoi cei ce n'au ocașiune a-și pune in acțiune puterile corporali, fac bine decă substituēsc această acțiune prin gimnastică. Minteā sănătōsă in corpul sănătos este rezultatul unei ocupațiuni spirituali egală cu cea corporală.

Sūnt puncte igienice și de aceea calitate, incât indiviđi singurateci cu greu seu nici de cum nu pot ține cont de ele pentru că singuri nu le pot implini, precum este : curățenia terenului și zidirea pe eren sănătos, mai cu semă a școlilor publice, apoi grigirea de fântăni curate, locurile pentru depunerea gunoiului, cimiteriele și altele; de aceea — trebuind la ingrigirea lor

Terminând acest articolu, voiesc să amintesc că am avut intențiunea sa inșir cât s'a putut de pe scurt macsimele principale ale higienei, ca astfel fie cine, care se interesază de ele să le afle aglomerate la un loc ca să fie mai ușorā deșă lor resumare, bunăorā ca a poruncilor religioșe.

In fine mai adaug ceva. Mi aduc aminte a fi cetit că in unele adunări de petreceri sociale (instructive) a ajuns pe tapet și cestiunea sănătății. Intrebarea a fost : ce este sănătos? Și ecă ce au conținut bilele aruncate in cutia destinată pentru astringerea lor : sănătos este a se preumbli; a be un pocal de apă bună după ce omul se școlă; a se sculă timpuriu și a se spēla cu apă rece; a innotă; a vișlă, peste tot a face ori-ce comoiune; a dormi cu ferēștra deschisă; cine vrē să remănă sănătos trebuie să se întăreșcă și altele. Ar fi bine decă in mai multe societăți s'ar imită această procedură.

Ferice de cel ce scie și are norocul a remănē sănătos!

(Incheierea va urmā.)

Dr. G. Crainicean.

T e i u l e . . .

Teiule, cu ramuri dese,

Etă c'ai întinerit,

Dar curēnd cu trista tōmnă

Ai să fii imbetrănit!

Copilașe nu me plānge,

Eu și de oi imbetrănit,

Dar voiōsa primăveră,

Ērăș me va 'ntineri.

Inșe tu care ești june,

Când bētrân ai să devii,

Ah! me crede nici odată,

Din nou tiner n'ai să fii.

B. V. Gheorghian.

T u t u n u l.

Acēsta substanță nici nu se mănāncă, nici nu se be, totuși fiind ea ca și beuturile spirituose o substanță, care se consumă numai din plăcere, așa credem că a putē află locul ei cu dreptul in rēndul acestora. Așadar de aceea și usul românesc al limbei ne îndreptățește la acēsta : Românul be tutunul.

Tutunul fumat, mestecat seu tras pe nas își esprime mă la cel ce-l folosește influina sa in trei feluri. Mai întău il aflăm atacând organele de mistuire și respirație și in fine sistemul de nervi pe care mai întău il irită și după aceea il amețește.

Influința lui este legată de nicotin, ce e unul din veninurile cele mai puternice, intrecând pe tōte celelalte alcaloide și materii narcotice. O picătură de nicotin e in stare să omōre pe un iepure de casă in 8 minute; un cuant nu cu mult mai mare pōte aruncă chiar pe om la pământ.

Și ce este o picătură de nicotin alt-ceva, decăt es-trasul chemic al unei foițe de tabac! Fie-care fumător

numeră numărul tutunarilor chiar și pe degete. Numai puterea consuetudinei, precum și dispușețiunea cea plăcută, ce cauzează tutunul esplică estensiunea lui atât de mare între oameni.

Cu toate acestea tutunul rămâne în veci periculos, influința lui nu se poate controla nici odată; s'au întemplat casuri, unde omul au murit din două pipe de tutun.

Dintre morburile locale cauzate prin usul de tutun amintim catarrhul de stomac, produs prin înghițirea de suc de tutun, precum și catarrhele de plumăni născute prin inspirația fumului de tutun; de aceea ori-ce tuse, precum și stomacul stricat opresce usul tabacului.

În timpul mai nou s'a observat influința distructoare a tutunului și asupra măduvei spinării, paralisând piciorile. Intoxicarea cu tabac pretinde ca remediu contrariu cafea tare, precum și acide de plante.

Ca medicină se întrebuintează tutunul la dureri de cap și de față, dureri de dinți; așiderea în contra carcelor, asthma; în contra intoxicărilor cu opiu produce vomare secură; în contra morburilor de apă.

Pe din afară se usiteză tabacul fără succes în contra morburilor de peie. Clistirile de tutun delătură de multe ori obstrucțiunile cele mai cerbiciose, și hesniele încarcerate (vătămăturile).

Dr. Ioan Moga.

Ce este amorul.

— Culese și puse în ordine de I. S. Spartali. —

Amorul e o pasiune violentă și înșelătoare. Trebuie a se face dorobanțul ei și a se păzi de momelă. Cu cât ne resfuță mai mult, cu atât ne trădează: căci vră să ne îmbrățișeze ca să ne sugrume, și să ne momescă cu micre pentru ca să ne îndope cu fiere. *Charron*.

Amorul sémână cu luna: când nu crește, trebuie să scadă. *Séguir*.

Amorul e ca bólele epidemice: cu cât se teme cineva mai mult de el, cu atât e mai espus. *Champfort*.

Amorul e o bôlă care n'are alt medic de cât tot pe el. *Froperce*.

Amorul e ca béuturile spirtóse: cu cât se resuflă mai puțin, cu atâta dobândesce mai multă tăriă. *Duclos*.

Amorul e fiul sărăciei și al deului avuției. Al sărăciei, pentru că tot mereu cere: al bogăției pentru că e darnic. *Platon*.

Amorul e un capriciu a cărui durată nu depinde de noi, și care e supus desgustului ca și câinței. *Ninon de Lenelos*.

Amorul e ca béuturile tari pentru cei cari le plac: de gēba spun ei că i omoră, căci tot mai béu. *M-me de Rieux*.

Amorul e un nu știu ce care vine de nu știu unde, se formeză nu știu cum, și ne încântă prin nu știu ce lucru. *Du Bosc*.

Amorul e o bôlă care are trei periode: dorința, posesiunea, stadiul. *Meilhan*.

Din toate pasiunile, amorul e care strică mai mult rațiunea, care pune sufletul în neorânduie și care-l face să sevrășescă cele mai mari greșeli. Nu este mai nici o deosebire între un amant și un nebun. Faptele unuia au multă legătură cu ale celui l'alt; și decât nebunia tulbură spiritul, amorul turbură judecata și mințea. *Mademoiselle de Scudéri*.

Amorul e o podagră cerescă, pe care a vėrsat' o cerul în caliciul vieții pentru a-i drege amărăciunea. *Lochester*.

Amorul e a fi doi și a nu fi de cât unul; un om

și o femeie care se prefac în un angel; este cerul. *Victor Hugo*.

Amorul e un nătărău, care umblă încóce și incolo căutând unde să-și bage capul. *Shakespeare*.

Amorul e regele tinerilor, și tiranul bătrânilor. *Oxenstiern*.

Amorul care nu e de cât un episod din viața oamenilor, este istoria întregă a vieții femeilor. *Madame de Staël*.

Amorul e o bôlă de care cineva se vindecă cu părere de rău. *P. Rochpédre*.

Amorul e un copil pe care trebuie să-l conduci, căci altfel se perde. E un orb rēutăcios care nu caută de cât a crepă ochii călăuzei pentru ca să se rătăcescă amēndoi. *Du Bosc*.

Amorul se nasce de odată fără judecată, din slăbiciune sēu din temperament.

Amorul e arhitectul universului. *Hesoides*.

Amorul e un comerț furtunos care se termină totdeuna prin bancrutare; și tocmai persóna care a bancrutat e desonorată. *Champfort*.

Amorul e căldura nesecată care reintineresce ființele, le face să inflorescă și le dă speranță: e semnul de perfecțiune. Amorul bine simțit presupune gustul pentru ceea ce este frumos, onest, sincer și generos. *Sennancourt*.

Amorul sémână mult cu o grădină în capul căreia am ajunge cu trei pași decât drumul pe care trebuie să-l facem nu ar fi prelungit de o mulțime de cotituri întortochiate, pline de flori și de miros. *Alphonse Karr*.

Amorul e o mucava dată de natură și brodată de imaginație. *Voltaire*.

Amorul e resvrăitorul lumii. *Bacon*.

Ca să înțelegem bine pasiunea amorului, trebuie să vorbim de ea ca de o bôlă; pe carea asta putem uneori ajunge la vindecare. *Standhal*.

Idei și principii economice.

Aflând că un popor cu ce se îmbracă, ce mănâncă și cum locuiesce, vei pute conchide la gradul lui de cultură, căci vei pute ști că în cât e dezvoltată împărțirea muncii între siguraticii lui membrii.

Împărțirea muncii este legătura cea mai puternică morală între om și om, ceea ce se vede limpede din împregiurarea, că puțința de a cumpără marfe străine este condiționată de puțința de a vinde pe ale sale, adică a da pe ale sale în schimb. Avēnd dară în vedere, că starea economică a producătorului de marfe este condiționată de bunăstarea consumentului adecă de puterea acestuia de a cumpără, urmēză de sine din acest interes reciproc, că un popor atât între membrii sei, cât și în viața internațională față de alte popore, ar trebui să conlucreze fie-care la înflorirea celuilalt, căci prin acēsta lucrēză la înflorirea sa economică, culturală și morală.

Dēcă în viața practică vedem abateri dela acest principiu salutaru, apoi nu rămâne izbānda lui asupra atentatorului fără urmări, căci pe când producătorul își ucide pe consumentul seu, explotându-l și sărăcindu-l micșorēză desfacerea marfelor sale, prin urmare suferă ēnsuși.

Urmarea naturală a împărțirii sēu individualisării muncii este schimbul, el se numesce schimb direct, decât se efectuesc între producător și consument fără intervenient, altfel schimbul se numesce comerțu.

Ioan Roman.

O primblare la Cēhlāu.

Capitala Bucovinei remase deșertă, căci junii de pe la gimnasia, universitate și toate celelalte școli plecară fie-carele spre ai sei, feriele de vēră i eliberase de colbul stradelor și de căldura salei de prelegeri.

Eu eram unul din cei dintei, care plecai și mi se părea, că trāsura inaintēză prē incet pe neteda și lunga lui cārare.

După trei ore lungi și mai că nesuferite, petrecute intr'o căldură de feredeu, me aflam in căsciōra unde me nāscusem, la pieptul celor ce me iubiau. Me odihnii câteva zile in Sucēva și plecai apoi spre a visitā vre-un cotișor de-al Romāniei.

Mai intēi visitai satul istoric Baia, martor de vechie glorie străbună, cu ruinele și bisericile lui pustii; apoi mânăstirea lui Alesandru Vodā Lāpușnēnul Slatina, unde se află și portretul ctitorului ei.

Apoi me indreptai in spre orașelul Nēmț cu ruinele cetăței lui Stefan cel mare, pline de legende eroice; de aice plecai și după o oră am ajuns la mânăstirea Nēmțul, unde am cutrierat indata mânăstirea, m'am coborit in catacombele ei, unde am vēđut sute de tidve inșirate pe pardosēlā și pe prispele de pētrā, fie-care cu o țidulā lipitā, care-i arētā numele și starea de ore cānd; privind acest tablou ingrozitor, cugețam că me aflu intr'un magazin al unui pālării de diferitā formā cu o țidulā aninatā care te lāmuresce, că cutare pālārie e ā la Napoleon, Garibaldi și.

Curiositatea me purtā prin celulele renumitului spital, alergai pe la schiturile ascunse prin fundul munților, cari aparțin Nēmțului, me suii și 'n dēl la Sēcul, ērā de aice me coborii la mânăstirea de femei Agapia, trecui la Varaticul din dēl și apoi la Varaticul din vale, unde doriām să me odihnesc puțin ș-apoi să me 'ntorc la caminul pārintese.

Aice inșē făcui cunoscința tinēru ui N., carele imi făcū propunerea să facem o excursiune la bētrānul rege al Carpaților, la pleșuvul Cēhlāu. De și nu eram pregătīt să fac o primblare atāt de depārtatā, totuși primii bucurosi propunerea și chiar in aceeași zi plecarām cālāri, croindu-ne drumul prin desimea codrilor prin niște locuri sēlbatiche.

După ce rātăcirām prin munți și vāi vre-o doue zile și tot atāte nopți, ajunserām in fine la satul Cālūgāreni, unde traserām la invēțatorul, c rudā de-a mea, și acolo schimbarām obosēla fără margini și sdruncinările cālāritului lung, cu care nu eram deprins, c'un somn voinicesc, căci numai lāsāi capul pe-o mână și dormiam dus.

Cānd me tređii ce să veđi? . . . Un tablou, care privindu-l inima tresare de admirare; ērā sōrele, care se sculase din culcușul seu ascuns prin fundul vāilor și sculāndu-se aprinsese surul Cēhlāu, așā că-ți viniā a crede că veđi Vezuul arđēnd.

Stāncile urieșului munte păreau că vērșā schintei de foc ce le credeām drept schintee iscate din lovirea armelor oțelite a niște smei rivali din poveste, cari se mēsurau cu săbiele printr'o ocheșā dinā rapitā de pe pāmēnt și adusā aici 'n impērāția le 'naltā, in scurt vedeam și visam, căci pēna nu pōte descrie mulțămirea sufletului nespūsā și simțul de admirare a omului la vederea unui astfel rēsarit de sōre cum este el la Cēhlāu vēđut din satul Cālūgāreni.

Incāntați și saltānd de bucurie și grigiți de ospitalul nostru gāzduitor cu cāte o gāinā friptā am dis adio Cālūgārenilor și la picior bāete spre polul Cēhlāului.

După ce trecurām prin vre-o câteva sate vesele ca și locuitorii lor, ne urcarām pe un drumușor intins lāngā un pāriuăș și umbrīt de-o pădure rēcōritōre la mânăstirea Durāu.

Durāul este un schit privat, adecā neintreținut de stat — după cum ne spuse igumenul — și fie-care cālūgār se hrānesce din lucrul mānilor sale, carele constā din impletitul de cālțuni și mānuși de lānā, din sāpaturi in lemn etc. Mânăstirea e incungiuatā de un zid tare și innalt, care dā acestui locaș Dđeesc un caracter de fortārētā. Biserica este ziditā pe un dimbușor și nu conține ore-care raritāți sēu odōre. In mijloc ogrāzii inverđite se aflā un isvor zidit, din care curge o apă minunatā.

Zidul isvorului, cāt și ușile, fereștile pāreții archondaricului (odāilor pentru oșpeți) sūnt gravați și ciocārțiți cu inșēmnaři de numele visitātorilor acestor locuri atāt de pustii, dar tot atāt de romantice și atrāgetōre.

Urmarām și noi esemplul seu mai bine đicēnd mānia ciocārțirii pāreților și pāreții, ușele etc. aveau acu-ma doue nume mai mult de . . . visitatori.

După o cinā de și frugalā, dar gustōsā, ne intinserām pe divanurile pline de ploșnite ale archondaricului și admirām visānd lupte cu urși, lupi și alte dihanii sēlbatiche, dar tresārind mereu la fie-care pișcare de ploșnitā. Sculāndu-ne a doua zi odihniți ca vai de noi, ne luarām la picior spre culmea urieșului Pion. Jumētate de zi ținū urcarea pānā la fāntāna dela brāul muntelui.

Aice avurām ocașiunea de a ceti numele visitātorilor acestor locuri, nu ērā scāndurā sēu stālp sub streșina fāntānei, carele sā nu fie plin de nume scrise cu creion, creidā, cārbuti sēu insapate cu cuțitașul. Pe aice își culesse Alecsandri poesiiile poporale dela ciobanașii, ce-și pasc oițele pe munte și-și đic din fluer și cimpoi de dor și de amor.

După ce ajunserām aice, ne lungirām la umbrā intre mușchii deși și indata vēđurām că se cobōrā in spre noi un romānaș cu turma-i la fāntānā, și după ce-și grigi oițele una cāte una pānā la a 300-lea, se puse la umbrā pe ērbā verde. La rugāmintea nōstrā incepū el a đice din cimpoi niște doine atāt de pātrunđētōre, că ne viniā să remānem cu el, să ne facem ciobanași, ca numai să tot auđim doine cu foc, cari ne induioșā și inveseliā inima. Dar după vis vini și deșteptarea!

Ciobānelul își luā điuā bunā dela noi și apucā cu turma sa pe o costā de munte, ēr noi ne aduserām aminte că ne aflām abiā la brāul muntelui și că pānā la stānca Panaghia avem āncā vre-o câteva ore și că cārarea āngustā, ce ne suise pānā la fāntānā, se curmase și de acū aveām a ne acatārā pe . . . patru picioare.

Truda și greutāțile urcării a fost inșē resplātite cu priveliscea ce ni se oferī ochilor nōstri de pe vēntosul urieș. Cāt veđi cu ochii, păduri nesfērșite și printre vāile ādānci Bistrița șerpuesce spre țērā incārcatā de nenumerate plute ce par ca niște puncte microscopice.

La picioarele muntelui veđi câteva colibiōre ocolite, cari formēzā schitul de maice numit Cerebuc. Durāul din vale ni se pārū o colibiōrā de pāstoriu. In ore-care depārtare se vede orașul Pētra incungiuat cu dēluri. Privind spre Pētrā imi venirā 'n minte cuvintele ce mi le đise dna A. din acel oraș.

Luându-me de mână me duse pe balconul palatului și-mi dîse arătându-mi Cehlăul depărtat cu 'n graiu entusiasmat: „Dacă vrei tinere să admiri frumusețile Moldovei, cată de te urcă pe vîrfurile Cehlăului și prive-liscea te va satisface”.

Ni se iviră mai multe puncte în depărtare ce ni se dîse că sînt orașe. Ne suirăm aici pe tóte stâncile accesibile și trimiteam privirea noastră ba asupra Moldovei, ba asupra apropiatei Transilvanii, ba în spre depărtata mea țerisóră. Toți munții bucovineni și transilvaneni erau — asemănându-le înălțimea — copilași sugători față cu statutul bărbat Cehlău.

După ce ne delectarăm de mărețele privelisei și de ghețoasa apă de pe culmea muntelui vecin cu Cehlăul, plecărăm, admoniându-ne timpul înaintat și călugărul călăuzul nostru, înderept, dar numai cu părere de rău ne despărțirăm de panorama prę interesantă. Ne coborirăm de pe aceste pustiiități romantice, dar priviam la tot pasul înderept dorind a mai revede vre-o pozițiune romantică.

A doua zi plecai și me despărții de aceste locuri, amintirea mea însă va păstră prin întreaga viață suvenirile și impresiunile acestor locuri selbatice și mândre.

Demetriu Dan.

B o n b ó n e.

Un iubitor de vin.

Ion, meseriaș de felul seu, iubiá foarte mult vinul, și sâmbeta mai ales, după ce-și luá léfa pe sêptemána muncită, se ducea regulat într'o cărciumă din vecinătatea stabilimentului unde lucră, și acolo dádea pe vin mai tot ce lucră în cursul sêptemanei.

Intr'una din zile, vedënd că érna se apropie și că atât el, cât și nevêsta și copiii n'au haine, luá ctărirea d'a nu mai bé.

De fapt, sâmbeta următoare el, plecând acasă cu banii în posnar, trecu pe la cărciuma favorită, se opri înainte-i, privi în intru, dar se stăpâni și-și vedu de drum.

Din nenorocire, în apropiere de casa sa erá o cărciumă.

Trecënd pe dinainte-i și auđind lumea din intru chefuind, își dîse:

— Aide, Ione, ai fost de trebă ađi, n'ai intrat în cărciuma de lângă stabiliment, prin urmare meriți un páhar de vin.

El intră în adevăr în cărciumă și béu aci toți banii ce avea.

*

Un tovarăș nedespărțit al béuturii mergënd pe doue cărări, se siliá să intre într'o cărciumă, unde d'abia isbuti să ajungă până la teighea, după câteva căderi zdravene.

— Dă-mi o litră de rachiu, — dîse el cărciumarului.

— N'am, respunse acesta. Eși afară! Ai béut destul, ca un burete.

— Ei! Ei! — reluá clientul ca demnitate. Poți prę bine să me dai pe ușă afară, dar fără să me insulti.

— Dar nu cumva te-am insultat?

— Da!

— Nici de cum!

— Mi-ai đis că am béut ca un burete.

— Ei, da!

— E bine, dobitocule, află că buretele bé numai apă; pe când eu . . .

*

Nainte tribunalului corecțional.

Președintele adresându-se cătră acusat:

— Đci că acest bilet de bancă l'ai găsit?

— Da, domnule președinte.

— Și nu l'ai dat 'napoi?

— Be . . . da, dle președinte.

— Proprietarul seu?

— Nu, dle președinte . . . l'am dat . . . în circulațiune

*

Iubesc și-mi place.

Intr'un birt, un frances și-un engles prândiau împreună.

— Frumosă mai este limba dvóstră, — dîse englesul francesului; — astfel n'aveți de cât un verb pentru a esprima pasiunea vóstră pentru ómeni și pentru obiecte; astfel dîceți: „Iubesc pe Virginia” și „Iubesc un curcan fript”, pe cât timp noi dîcem: iubesc (love) și imi place (like).

— Când cunóscem bine limba noastră acesta nu ne supără; astfel eu đic: „Iubesc pe Virginia, dar prefer curcanul fript”.

*

Discuțiune.

Intre un om în doliu și un preot.

Se discută organisarea unei inmormentări pentru a doua zi. Preotul, cu tariful în mână, spune:

— Cum, nu-ți trebuesc facile! În sfîrșit, fă cum voiesci, dar atunci are să fie foarte trist!

*

O naivitate.

A. Al domniei tale este ást câne, dle B.?

B. Nu, este al domnului M. Écá un animal foarte înțelept. Fie đis între noi, e mai înțelept de cât stăpânul seu.

A. O! da, sciu că esistă asemeni animale; am avut și eu un asemenea câne.

*

La teatru.

Un mic comerciant din provincie veni la București pentru a-și aprovizioná prăvălióra sa.

Séra, ne avënd ce face, i veni ideea să vedă și el un teatru

Luá un loc la parter și vedu primul act.

Pe programă se dîcea:

„Actul al doilea se petrece peste doue luni”.

Cum se sfîrși primul act, comerciantele se sculă ca să plece

Vecinul seu i dîse:

— Ce fel, te duci? dar mai sînt încă patru acte.

— Nu pot sta, — i respunse acesta; — actul ce vine fiind peste doue luni, trebuie să me duc acasă, și de voi puté, voi veni peste doue luni.

Porturi populare din Dalmația.

— Veđi ilustrațiunea de pe pagina 249. —

Sudoslavii mai ales în timpul din urmă au atras mult asupra lor atențiunea. Mișcările lor politice, nisuinta lor de unificare dau mult de gând diplomaților.

Este interesant dară să ne ocupăm nițel de ei. Sudoslavii sînt un popor belicos, care iubesc libertatea și e gata să-și verse sângele pentru ea în tot momentul.

Iubitori de lupte, bărbații nu prę se ocupă de industrie; dar femeile, întocmai ca românele noastre, lucră mult și au desvoltat o adevărată și prę considerabilă industrie casnică. Ele pregătesc tóte îmbrăcămintele familiei. Dar cu lucruri mai grele nici ele nu se

pré ocupă. Portul lor, mai ales al femeilor, e frumos, pitoresc, ceea ce dă o frumusețe particularie taliei lor svelte. Acest port e foarte conservativ. Tot cel vechiu. Numai decorațiunile variază. Dar în aceste sunt în adevăr măestre.

G. F.

F e l i u r i m i .

Legenda orientală a viei. „Analele politice și literare” reeditază legenda orientală a viei: „Dyonisos (Bacchus), încă copil, făcând o călătorie cu scop d'a se duce la Naxia. Drumul era lung, copilul ostenit; densul se aședă p' o piatră pentru a se odihni. Aruncându-și privirile în jos, el veddu o mică erbă care eșă din pământ; el o găsi atât de frumoasă în cât nu se putu împedea d'a o lua și d'a o implânta la densul. El o desrădăcină și o luă în mână; dar fiind că era foarte cald, el se temu ca soroșele să n'o usuce înainte de sosirea sa la Naxia. Un os de pasere cădu sub privirile sale, el introduse într'ensul planta și-și urmă drumul. În mâna tinărului dumneșu, planta creșcea atât de iute, în cât ea întrecu în curând osul în lungime. Fiind că Dyonisos se temea din nou ca densa să nu se usuce, el se uită în giurul seu și veddend un os de leu mai gros de cât osul de pasere, introduse în cel dinteu mica plantă. Planta creșcend mereu, întrecu în curând osul de leu prin amendouă părțile. Atunci Dyonisos găsind un os de măgar, mai gros încă de cât acel de leu, puse planta într'ensul. El ajunse astfel la Naxia. Când voi să pună planta în pământ, el veddu că rădăcinele se înlanțuiau atât de bine în giurul osului de pasere, a osului de leu și a celui de măgar, în cât n'ar fi putut să scotă planta fără ca să-i rupă rădăcinele; densul implântă astfel m'cul arbore cu oșe cu tot. Planta creșcu iute. Dyonisos observă cu plăcere că pe densa creșceau niște struguri minunați; el i strinse și făcu cel dinteu vin pe care îl dădu omenilor să-l bé. Dar Dyonisos fu atunci martorul unei minuni: Când omenii incepeau să bé, ei se puneau pe cântat întocmai ca paserile. Când beau ceva mai mult, ei deveniau puternici ca niște lei. Când beau și mai mult, capetele li se plecau și semneau cu măgarii”.

Espediarea de femei în Noua Caledonie. Dilele acestea au fost expediate din nou c'un vapor vr'o cinci-șeci candidate de măritat dela Bordeaux în Noua Caledonie. Acest transport este luat direct de prin cele șese penitenciare de femei din Francia. Ele au fost alese d'o inspectore generală a penitenciarelor pentru femei, naturalminte dintre acelea care au primit de bună voie să emigreze în Caledonia. Ele trebuie să fie însă nemăritate séu veduve și să nu aibă mai mult de 32 ani; afară de acesta să se fi purtat astfel, în cât să lase a se speră că se vor purta bine pe viitor. Candidatele de mărităși alese sunt concentrate în Bordeaux, unde, sub supraveghierea câtor-va soroșori din ordinul sântul Iosif de la Clugny, sunt imbarcate și expediate în Caledonia. Acolo ele găsesc un adăpost în doué case ale aceluiași ordin, în Numea și Bourcille. Condamnații care pentru o bună purtare au căpétat pământuri, sunt incunosciunțați despre sosirea femeilor și li se permite a le visita și a-și alege una. Logodn ca capétă, ca și logodnicul un dar dela guvern, spre a-și pute preintimpină trebuințele dela început. Se mai trămit asemenea femei și în Caiena. Resultatele date până acum de aceste expediări de femei au fost foarte bune în genere. În Noua Caledonia se află deja 700 măritate și numai câteva din ele nu se pórtă bine. Tóte celelalte forméză

deja familii foarte oneste, muncitoare de meseriași și agricultori.

Limbagiul ochilor. Avem limbagiul florilor; Spania ne-a dat limbagiul evantaliului; mai este asemenea și limbagiul batistei, și multe alte limbagiuri pe cari nu le scim. Dar, pe cât scim, nimeni nu s'a ocupat până acum de limbagiul ochilor. Un indiscret a făcut catalogul semnelor ce se fac din ochi. Ecă cele mai principale: A inchide ochii, însemneză: „Me gândesc la dta”. A inchide ochiul drept, va să dică: „fii discret”, ochiul stâng: „fii răbdător”. A deschide ochii mari însemneză: „sunt gelosă”. A rădica ochii spre tavan: „aștept”. A clipi din ochiul drept: „bagă de seamă”, din ochiul stâng: „intâlnire la locul convenit”. A pune mâna p'amendoi ochii însemneză: „te iubesc de mor”. Degetul pe ochiul drept: „vei primi o scrisore”, pe ochiul stâng: „nu este nimic de făcut în acest moment”.

Cum se fac dinții. Fabricațiunea dinților este o mare industrie. Esistă în Statele-Unite, doué-spre-șeci manufacturi de dinți artificiali; ele produc în fie-care an, șeci milioane, adecă, în mijlociu un dinte pentru 5 persoane. Jumătate din acești dinți sunt fabricați de o casă întemeiată în 1864. Produsul vânzării acestor dinți se ridică la un milion de dolari pe an. Materialele cari intră în confecțiune sunt feldspathul, kaolinul și cristalul de stâncă. Materia colorantă este platina, titaniul și aurul. Feldspathul și cristalul sunt supuse la o temperatură roșie și apoi aruncate în apă rece. Aceste substanțe sunt sfărâmate la un loc în apă până ce devin indestul de ușore pentru ca să póta plăti; atunci sunt combinate cu materia colorantă și sunt supuse la o căldură întinsă în niște forme de aramă. Dintele este făcut din doué bucăți.

Tipografi și redactori. În Londra sunt 26,226 tipografi, dintre cari 25,595 de sex bărbătesc și 631 de secs femeiesc, 2379 litografi și tipo-litografi, dintre cari numai 26 de secs femeiesc, 296 de săpători în alamă și oțel, dintre cari 8 de secs femeiesc, 487 turnători de litere, dintre cari 6 de secs femeiesc, 1722 scriitori, redactori și diarști, dintre cari 237 de secs femeiesc, 1015 corespondenți și stenografi, dintre cari numai 10 aparțin secului fraged.

Presă în Englitera. În timpul celor din urmă trei-șeci de ani, presa din Englitera aprópe s'a întreit. În 1846, erau 551 diare. În ianuaru 1884, erau 2015. Din acest numer, 401 apar în Londra, 181 în Scoția, 156 în Irlanda și 20 în insule, 137 diare sunt cotidiane în Englitera propriu disă, 4 în țera Walles, 22 în Scoția, 15 în Irlanda și 1 în insule. Adăugându-se și revistele trimestriale, numerul revistelor și magazinelor cari se publică astăzi în Englitera se urcă la 1265.

Călindarul săptămânei.

Diua sept.	st. v.	st. r.	Numele sântilor și sərbătorile.	Sorele resare	Sorele apune
Duminea 7 a	SS.	Părinți.	Evang. dela Ioan c. 17, v. 6, a inv. 10.		
Duminea	20	1	Titus	4 7	7 48
Luni	21	2	(†) Const. și Elena	4 7	7 48
Mărți	22	3	Mart. Vasilisc.	4 7	7 49
Mercuri	23	4	Cuv. Păr. Mihail	4 6	7 59
Joi	24	5	Cuv. Păr. Simeon	4 5	7 51
Vineri	25	6	† Sf. Ion Botezat.	4 4	7 52
Sâmbetă	26	7	Sf. Patriciu	4 4	7 53

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy în Oradea-mare. Strada principală.